

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

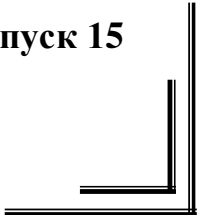

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Соціальна емпатія є одним із найважливіших особистісних чинників багатьох видів соціальної активності студентів і розглядається у вимірі альтруїстичної та соціально-активної, просоціальної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Власова Т. В. Эмпатия: от психологии к феноменологии / Т. В. Власова. – Владивосток: ДВГМА, 2000. – 84 с.
2. Карягина Т. Д. Проблема формирования эмпатии / Т. Д. Карягина // Консультативная психология и психотерапия. – 2010. – № 1. – С. 38–54.
3. Роджерс К. Эмпатия / К. Роджерс // Психология мотивации и эмоций; под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, М. В. Фаликман. – М.: ЧеРо, 2002. – С. 428–430.

УДК 159.922

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ТА
КОРЕКЦІЇ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У РАНЬОМУ
ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ**

Самчук Ірина, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Ямницький В. М., доктор психологічних наук, професор

Складні соціально-економічні зміни, які відбуваються останнє десятиліття у суспільстві, викликають у громадян часто невизначеність та невпевненість у майбутньому. Вони ж у свою чергу спричиняють стан емоційної напруженості.

Відчуття душевного дискомфорту, самотності турбує чимало молоді. Такі відчуття виникають внаслідок відсутності довірливих взаємин з однолітками та дорослими, невизначеності соціальної позиції у колективі, несформованості ціннісних орієнтацій, планів на майбутнє. Ранній юнацький вік розглядається як відносно стабільний період щодо розвитку тривожності.

Дослідники відзначають зростання кількості тривожних дітей. У порівнянні з минулим десятиліттям, зросла не лише кількість тривожних юнаків, а й змінилися форми їхньої тривожності. Тривожність стала глибиннішою та особистіснішою.

Оскільки високий рівень тривожності є фактором ризику, адже сам стан тривожності характеризується сильною психоемоційною напругою та пролонгованістю, особистісна тривожність потребує корекції.

Корекції тривожності в ранньому юнацькому віці присвячена незначна кількість праць. Ряд дослідників пропонує одночасно із корекцією тривожності працювати й з іншими особистісними характеристиками. Приміром, І. А. Ясточкіна пропонує працювати за наступними напрямками: гармонізація уявлень про власне «Я», оптимізація ставлення до майбутнього, формування навичок вирішення проблемних ситуацій, підвищення впевненості в собі [3]. С. А. Водяха користується тренінгом розвитку креативності, який є і засобом корекції тривожності [1, с. 15].

У корекційній роботі із тривожними підлітками перевагу надають груповій формі роботи. Така форма корекції дає можливість відстежити неадаптивні патерни взаємодії, які сприяють закріпленню небажаних рис, та розширити репертуар поведінкових реакцій. Перевагами групової корекції є можливість одночасно отримати зворотній зв'язок від великої кількості людей, обмінятися досвідом та отримати взаємопідтримку.

Оскільки у ранньому юнацькому віці відбувається стабільний особистісний розвиток, психотерапевт може застосовувати широкий спектр методик. А в поєднанні з перевагами групової форми роботи це сприяє закріпленню бажаного результату. Ефективність також дає послідовне застосування індивідуальної та групової форми корекції. На початку роботи надається перевага індивідуальним консультаціям, після зниження початкового рівня тривожності клієнту рекомендується участь в корекційній групі [2, с. 105].

Також у корекційній роботі застосовуються методи активного соціально-психологічного навчання, зокрема, соціально-психологічний тренінг – метод психологічного впливу, що здійснюється в процесі інтенсивної групової взаємодії, основною метою якого є розвиток соціально-психологічної компетентності. Цей метод лежить в основі великої кількості корекційних програм щодо оптимізації високого рівня тривожності в підлітковому та ранньому юнацькому віці [1, 3]. У межах соціально-психологічного тренінгу використовуються елементи групової дискусії, рольові ігри, проєктивне малювання, музикотерапія, психотерапевтичні прийоми (вербалізація почуттів, візуалізація, надання зворотного зв'язку, арт-терапевтичні та психодраматичні техніки), вправи з елементами релаксації та саморегуляції. В якості допоміжного засобу поряд з соціально-психологічним тренінгом використовуються спеціально розроблені щоденники самопізнання, що містять завдання для самоаналізу та рефлексії, матеріали для домашніх завдань, психодіагностичні методики, які учні спроможні виконати самостійно [3]. Ефективність розроблених програм визначається шляхом послідовних психодіагностичних зрізів, які проводяться до початку корекційної програми та після її завершення. У

деяких програмах оцінка ефективності також проводиться впродовж певного періоду після здійснення корекційного впливу.

Отже, питання виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці останнім часом є дуже актуальним. Адже зростає не лише кількість тривожних дітей, а й форм тривожності. Наразі ця тема ще вивчається, проте дослідники вже мають способи корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці. Зокрема, найпоширеніша форма – групова, адже так можна отримати зворотній зв'язок із людьми зі схожими проблемами, взаємопідтримку та обмінятися досвідом. У груповій роботі також застосовується соціально-психологічний тренінг.

Список використаних джерел:

1. Водяха С. А. Коррекция тревожности в процессе формирования креативности в раннем юношеском возрасте: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Казань, 2000. 21 с.
2. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пособ. Москва: Сфера, 2002. 510 с.
3. Ясточкіна І. А. Психологічні чинники виникнення та корекція тривожності в ранньому юнацькому віці: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. / НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2011. 320 с.

УДК 159.955 «71»

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Смаглюк Альона, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

Мислення є основним ключовим аспектом психічної активної діяльності молодших школярів під час освітньо-виховного процесу. Мислення дитини займає ліву частку її свідомості, а також є засобом пізнання і сприйняття світу як людської матерії. Мислення дитини цього періоду формується на основі набутих знань, умінь та навичок і є фундаментом її самосвідомості під час навчальної діяльності.

Великий вплив на дослідження мислення зробили роботи школи гештальтпсихології. У роботах В. Келера, М. Вертгеймера, К. Дункера мислення розглядається як раптове, непередбачене колишнім досвідом і знаннями «розуміння» ситуації. Діяльність мислення полягає, на їх думку, в тому, що окремі частини проблемної ситуації переконструюються;

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурсників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасній молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матеюк О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдюк А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспільності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету